

Laidiens: **31.03.2014., Nr. 64**
Oficiālās publikācijas Nr.: **2014/64.9**

Finanšu un kapitāla tirgus komisijas normatīvie noteikumi Nr.49

Rīgā 2014.gada 26.martā

(Finanšu un kapitāla tirgus komisijas padomes
sēdes protokols Nr.11. 3.p.)

**Finanšu un kapitāla tirgus dalībnieku informācijas sistēmu drošības normatīvie
noteikumi**

*Izdoti saskaņā ar Kredītiestāžu likuma 50.⁸ panta sesto daļu un
50.⁹ panta astoto daļu, Finanšu instrumentu tirgus likuma
123.³ panta sesto daļu un 123.⁴ panta astoto daļu,
Apdrošināšanas sabiedrību un to uzraudzības likuma
50. panta otro daļu, likuma "Par privātajiem pensiju fondiem"
28. panta sesto daļu un Finanšu un kapitāla tirgus komisijas likuma
7. panta pirmās daļas 1. punktu, Maksājumu pakalpojumu un
elektroniskās naudas likuma 45. pantu*

I. Vispārīgie jautājumi

1. "Finanšu un kapitāla tirgus dalībnieku informācijas sistēmu drošības normatīvie noteikumi" (tālāk tekstā – noteikumi) ir saistoši Latvijā reģistrētiem finanšu un kapitāla tirgus dalībniekiem (tālāk tekstā – tirgus dalībnieks): kredītiestādēm, krājaizdevu sabiedrībām, maksājumu iestādēm, elektroniskās naudas iestādēm, apdrošināšanas sabiedrībām, apdrošināšanas starpniekiem, privātajiem pensiju fondiem, regulētā tirgus organizētājiem, Latvijas Centrālajam depozitārijam, ieguldījumu brokeru sabiedrībām, ieguldījumu pārvaldes sabiedrībām un alternatīvo ieguldījumu fondu pārvaldniekiem.

2. Noteikumu mērķis ir ierobežot tirgus dalībnieku darbībai un klientiem sniegto pakalpojumu nodrošināšanai izmantojamo informācijas sistēmu (tālāk tekstā arī – IS) riskus, kopumā tiecoties uz piesardzīgu informācijas sistēmu risku pārvaldības līmeni (risku apetīti), kā arī noteikt vienoti strukturētas prasības tirgus dalībnieku IS drošības risku pārvaldībai.

3. Noteikumi nosaka prasību minimumu. Tirgus dalībnieks var ieviest papildu aizsardzības pasākumus atkarībā no informācijas resursu klasifikācijas līmeņa un veiktās risku analīzes, ņemot vērā uzņēmuma sniegtos pakalpojumus, darbinieku skaitu un informācijas tehnoloģiju (tālāk tekstā – IT) izmantošanas līmeni.

II. Termini

4. Auditācijas pieraksti – analīzei pieejami pieraksti, kuros reģistrēti dati par noteiktiem notikumiem IS (piekļuve, datu ievade, maiņa, dzēšana, izvade u.c.).
5. Ārpakalpojuma sniedzējs – trešā persona, kas pēc tirgus dalībnieka pieprasījuma nodrošina tirgus dalībnieka IT un IS pārvaldību, attīstību, drošību, auditu vai sniedz citu tirgus dalībniekam nepieciešamu pakalpojumu, kas saistīts ar IS.
6. Drošības pasākumi – tehniski vai organizatoriski pasākumi, kas tiek noteikti risku pārvaldības ietvaros un samazina IS risku līdz pieļaujamajam līmenim.
7. Ievainojamība – IS nepilnība, kas ļauj kādam noteiktam apdraudējumam īstenoties un ietekmēt IS drošību.
8. Informācijas sistēma – datu ievades, uzglabāšanas un apstrādes sistēma, kas nodrošina noteikto funkciju izpildi un paredz lietotājpieejai tajā glabātajiem datiem vai informācijai.
9. Informācijas konfidencialitāte – piekļuves nodrošināšana informācijai tikai pilnvarotām personām.
10. Informācijas integritāte – informācijas un tās apstrādes metožu precizitāte, pareizība un pilnīgums.
11. Informācijas pieejamība – iespēja pilnvarotām personām lietot informāciju noteiktā laikā un vietā.
12. Informācijas resursi – informācijas vienības, kurās ietilpst datu faili, kas satur IS glabājamo, apstrādājamo un IS lietotājiem pieejamo informāciju, kā arī visi IS ievades un izvades dokumenti neatkarīgi no datu nesēja veida.
13. Informācijas resursu turētājs – persona, kas ir atbildīga par informācijas resursiem un rīkojas ar tiem tirgus dalībnieka uzdevumā.
14. Interneta maksājums – kredītpārvedums, tiešais debets vai elektroniskās naudas pārvedums, izmantojot internetu.
15. Autentifikācijas faktori (elementi) – attālināto lietotāju autentifikācijai izmantotie autentifikācijas līdzekļi, kas ir zināmi tikai lietotājam (piemēram, parole, PIN), kas ir lietošanā jeb pieder tikai lietotājam (piemēram, kodu karte, kodu kalkulators, mobilais tālrunis) vai kas ir lietotāja unikāla īpašība (piemēram, pirkstu nospiedums).
16. IS drošība – IS konfidencialitātes, integritātes un pieejamības prasību nodrošināšana.
17. IS drošības incidents – kaitīgs notikums vai nodarījums, kura rezultātā tiek apdraudēta vai var tikt apdraudēta IS drošība (t.sk. uzbrukumi IS vai datortīkla iekārtai, darbības, kas izraisa vai var izraisīt neautorizētu piekļuvi IS, pakalpojuma atteikumi).
18. IS lietotājs – persona, kura piešķirto pilnvaru robežās lieto IS.
19. Risks – ar IS funkcionēšanu saistīta organizācijas varbūtēja nespēja pilnvērtīgi un kvalitatīvi veikt kādu savu saistību vai funkciju izpildi, ko nosaka kā nevēlamā notikuma iespējamības un tā seku kombināciju.
20. Stingrā autentifikācija – autentifikācija, kurā tiek izmantoti vismaz divi dažādi faktori jeb autentifikācijas elementi, no kuriem vismaz viens faktors jeb elements ir neatkārtojošs/unikāls un to nevar viegli nokopēt.
21. Tehnoloģiskie resursi – IS sastāvdaļa, kurā ietilpst sistēmprogrammas, lietojumprogrammas, palīgprogrammas, sistēmfaili, datori, datortīkli, aparatūra un citas iekārtas, kas nodrošina IS darbību.
22. Tehnoloģisko resursu turētājs – persona, kas ir atbildīga par tehnoloģiskajiem resursiem un rīkojas ar tiem tirgus dalībnieka uzdevumā.

III. Informācijas sistēmu drošības organizēšana

23. Vadības atbildība un atbalsts

23.1. Tirgus dalībnieka vadība ir atbildīga par IS drošības politikas un IT stratēģijas noteikšanu un īstenošanu, darbinieku pienākumu un atbildības noteikšanu, kontroles organizēšanu, kā arī adekvātu resursu piešķiršanu IS drošības un IS audita funkciju pilnvērtīgai nodrošināšanai.

23.2. IS drošības politikas mērķis ir definēt tirgus dalībnieka vadības nostāju un atbalstu IS drošības nodrošināšanai atbilstoši tirgus dalībnieka un tā klientu vajadzībām.

24. Normatīvi

24.1. Tirgus dalībnieks apstiprina hierarhiski strukturētu dokumentu kopumu, kas nosaka IS pārvaldību, t.sk. IS drošības pārvaldību. Definējot IS drošības pārvaldību, nosaka IS drošības mērķus, lomas, atbildību un IS drošības pasākumu piemērošanas kārtību.

24.2. Tirgus dalībnieks dokumentē vismaz tos IS pārvaldības procesus, kuru neizpilde var radīt IS drošības riskus.

24.3. Tirgus dalībnieks nodrošina normatīvu aktualizāciju un pieejamību darbiniekiem.

24.4. Tirgus dalībnieks nosaka darbinieku atbildību par normatīvu neievērošanu.

24.5. Tirgus dalībnieks izveido un uztur aktuālu informācijas un datu plūsmas shēmu.

25. IS drošības jeb IS risku pārvaldības funkcija (tālāk tekstā – IS drošības funkcija)

25.1. Tirgus dalībnieks nodrošina IS drošības funkciju, lai realizētu risku kontroli un IS drošības pasākumu īstenošanu.

25.2. IS drošības funkcijas ietvaros tirgus dalībnieks nodrošina vismaz:

25.2.1. IS drošības normatīvu izstrādi un aktualizēšanu;

25.2.2. IS klasifikācijas un risku vadības procesa koordināciju un apdraudējumu identifikāciju;

25.2.3. vadības informēšanu par drošības līmeņa atbilstību prasībām un būtiskiem IS drošības incidentiem;

25.2.4. noteikto drošības pasākumu uzraudzību;

25.2.5. darbinieku apmācību un informēšanu IS drošības jomā;

25.2.6. IS drošības incidentu pārvaldību;

25.2.7. dalību IS darbības atjaunošanas un nepārtrauktības plānošanā.

25.3. Tirgus dalībnieks nodrošina IS drošības funkcijas neatkarību no IS izstrādes un uzturēšanas funkcijām un pienākumu nepastarpināti informēt tirgus dalībnieka vadību par būtiskiem IS drošības notikumiem. Ja par IS drošību atbildīgais darbinieks savus pienākumus veic darbu apvienošanas kārtībā, tad ievēro pienākumu nodalīšanas principu – darbu izpildītājs nedrīkst pats sevi kontrolēt.

26. IS audita funkcija

26.1. Tirgus dalībnieks nodrošina IS audita funkciju, lai nodrošinātu IS drošības pasākumu īstenošanas neatkarīgu pārbaudi.

26.2. Audita funkciju var nodrošināt arī ārpalpojuma sniedzējs.

26.3. Tirgus dalībnieks līdz katra gada 1. martam iesniedz Finanšu un kapitāla tirgus komisijai iepriekšējā gadā veikto ar IS drošību saistīto auditu sarakstu, norādot auditu tēmas, mērķus un auditu veicēju.

27. Ārpakalpojumu vadība

27.1. Tirgus dalībnieks var izmantot trešās personas – ārpakalpojuma sniedzēja – pakalpojumus. Tirgus dalībnieks veic visu izmantoto ārpakalpojumu uzskaiti.

27.2. Ārpakalpojuma saņemšana neatbrīvo tirgus dalībnieku no normatīvajos aktos vai līgumā ar tā klientiem noteiktās atbildības – tas ir atbildīgs par ārpakalpojuma sniedzēja veikumu tādā pašā mērā kā par savu. IS drošības līmenis, ja IS attīsta vai uztur ārpakalpojuma sniedzējs, nedrīkst būt zemāks par tirgus dalībnieka noteikto.

27.3. Pirms lēmuma pieņemšanas par ārpakalpojumu iegādi tirgus dalībnieks izvērtē piegādātājus un, ņemot vērā prasības pakalpojuma kvalitātei un drošībai, tostarp pieejamībai, izvērtē riskus, kā arī nosaka pakalpojuma izbeigšanas stratēģiju.

27.4. Tirgus dalībnieks līgumā ar ārpakalpojumu sniedzēju ietver prasības ārpakalpojuma kontrolei, piemēram, skaidru pakalpojuma aprakstu, drošības prasības, konfidencialitātes saistības, tiesības saņemt pakalpojuma uzraudzībai nepieciešamo informāciju, prasību ārpakalpojumu sniedzējam nekavējoties ziņot par incidentiem, tiesības pārtraukt līgumu.

27.5. Izmantojot ārpakalpojumus, t.sk. mākoņskaitļošanu, tirgus dalībniekam ir pienākums saglabāt nepieciešamo kontroli pār informācijas resursiem, kas satur informāciju par tirgus dalībnieka klientiem. Tirgus dalībnieka klasificētas IS drošā veidā ir fiziski vai loģiski jānošķir no ārpakalpojuma sniedzēja citu klientu IS. Sagatavo un regulāri aktualizē pakalpojuma pārtraukšanas plānu, paredzot datu, programmatūras un tehnisko resursu atpakaļ nodošanu un klientu informācijas dzēšanu pie pakalpojuma sniedzēja.

27.6. Tirgus dalībnieks veic ārpakalpojumu kvalitātes uzraudzību un drošības kontroli, t.sk. saņem pārskatus par pakalpojuma kvalitāti un incidentiem.

27.7. Tirgus dalībniekam, sniedzot ārpakalpojumu trešajai pusei, izmantojot savas IS, tostarp autentifikācijas ārpakalpojumu, ir pienākums kontrolēt risinājuma ieviešanu trešās puses uzņēmumā. Tirgus dalībnieks informē sadarbības partnerus par riskiem, kas saistīti ar šādu pakalpojumu izmantošanu. Drošības prasību neizpildes gadījumā ir pienākums pārtraukt sadarbību.

IV. Informācijas sistēmu resursu pārvaldība

28. Resursu piederība

28.1. Tirgus dalībnieks rakstveidā norīko IS resursu (informācijas un tehnoloģisko resursu) turētājus visiem informācijas un tehnoloģiskajiem resursiem.

28.2. Informācijas resursu turētāja pienākumi ir šādi:

28.2.1. klasificēt viņa turējumā esošos informācijas resursus;

28.2.2. piedalīties viņa turējumā esošo informācijas resursu un saistīto IS risku analizē un to apstiprināt;

28.2.3. apstiprināt pieejas tiesības IS;

28.2.4. apstiprināt IS izmaiņu veikšanu un ieviešanu;

28.2.5. noteikt prasības auditācijas pierakstu veidošanai;

28.2.6. sadarboties ar IS tehnoloģisko resursu turētāju IS funkcionalitātes un drošības jautājumos.

28.3. Tirgus dalībnieks nodrošina informācijas resursu turētāju apmācību to pienākumu izpildē.

28.4. Tehnoloģisko resursu turētāja pienākumi ir šādi:

28.4.1. nodrošināt tehnoloģisko resursu fizisko un loģisko aizsardzību;

28.4.2. sadarboties ar informācijas resursu turētāju, lai īstenotu viņa prasības par informācijas resursu aizsardzību un piekļuvi tiem;

28.4.3. piedalīties risku analizē, noteikt ar tehnoloģiskajiem resursiem saistītos IS apdraudējumus un novērtēt šo apdraudējumu īstenošanās varbūtību;

28.4.4. nodrošināt IS atjaunošanas procedūras, ja tehnoloģiskie resursi ir bojāti un IS funkcionēšana traucēta vai neiespējama;

28.4.5. sadarboties ar IS informācijas resursu turētāju IS funkcionalitātes un drošības jautājumos.

28.5. Resursu turētājs minētos pienākumus var uzdot pildīt resursu aizbildņiem – personām, kuras norīkojis resursu turētājs un kuras ikdienā ir atbildīgas par attiecīgajiem IS resursiem vai to daļu.

29. IS klasifikācija

29.1. Klasifikācijas mērķis ir novērtēt IS nozīmību un nodrošināt tās aizsardzību atbilstoši klasifikācijas līmenim. Tirgus dalībnieks veic visu IS klasificēšanu, nosakot IS konfidencialitātes, vērtības un pieejamības līmeni, un to dokumentē.

29.2. Konfidencialitātes līmeni IS tirgus dalībnieks piešķir atkarībā no kaitējuma, kas varētu tikt nodarīts informācijas devējam vai tirgus dalībniekam, ja tiktu pieļauts, ka šai IS piekļūst nepilnvarotas personas.

29.3. Vērtības līmeni IS tirgus dalībnieks piešķir atkarībā no kaitējuma, kas varētu tikt nodarīts informācijas devējam vai tirgus dalībniekam, ja netiktu nodrošināta IS integritāte.

29.4. Resursu pieejamības līmeni IS tirgus dalībnieks nosaka atkarībā no tirgus dalībnieka pamatdarbības vajadzībām (*business requirements*), ņemot vērā kaitējumu, kas varētu tikt nodarīts informācijas devējam vai tirgus dalībniekam, ja netiktu nodrošināta IS resursu pieejamība, un nosaka pieļaujamo laiku, kādu IS var nebūt pieejama (*Recovery Time Objective*), un pieļaujamo laika periodu, par kuru datus var zaudēt (*Recovery Point Objective*).

29.5. Tirgus dalībnieks pielieto IS klasifikācijas shēmu, kura atbilst šiem noteikumiem un kurā ir vismaz divi katras klasifikācijas kategorijas līmeņi.

29.6. Tirgus dalībnieks atbilstoši informācijas klasifikācijas līmenim nosaka klasificētas informācijas lietošanas un aizsardzības prasības.

V. Risku analīze un pārvaldība

30. Risku analīzes un pārvaldības mērķi ir:

30.1. noteikt pieļaujamo jeb akceptējamo risku lielumu (risku limitu jeb apetīti);

30.2. novērtēt IS apdraudējuma īstenošanās varbūtību, kurā IS apdraudējums ir ar nodomu (tīši) vai aiz neuzmanības izdarīta darbība vai bezdarbība, vai iespējams notikums, kas var izraisīt IS drošības incidentu;